

bu şiirler de kesin olmaktan uzaktır. Sadece onun XIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olduğu iyi bilinmektedir. Lirik şiirler içeren kısa bir şiir denemesi (canzoniere) elimize geçmiştir. Sicilya şiir Okulunun en büyük ozanlarından XIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamış ve II. Federico'nun sarayında şair olarak görev yapmış olan Jacopo da Lentini'dir. Şiir türü sonettoyu onun bulduğu söylenir. "Amore non vole ch'io clami" sözleriyle başlayan sonetto içinde bir saray adamının ince zevki farkedilir. Geleneksel bütün konular – kadına hizmet, aşkın verdiği zevk ve hüznün, kadının övgüsü v.b – Jacopo da Lentini tarafından işlenip tam bir mükemmelliğe eriştirilmiştir. Bu sonetto zaman zaman Stil Nuovo Okulu ozanlarına büyük bir yakınlık gösterir.

Toscana'da sanat şiiri ve Guittone d'Arezzo

1250 yılında II. Federico'nun, 1266'da oğlu Manfredi'nin ölümünden sonra güney İtalya'daki monarşi çöküncü İtalyan halk diliyle kibar aşk konularına şiir denemeleri orta İtalya'ya yayıldı, böylece yüzyılın ortalarında İtalyan şiir ve kültür merkezi Palermo imparatorluk sarayından Toscana'ya geçti. Sosyal çevre artık merkeziyetçi monarşi değil, özgür comune'lerdir. Güney İtalya'da olduğu gibi burada da günlük yaşamın dokusu kentler, halk partileri ve partiler arasında savaşım ve çatışmalardan oluşur. Ozan artık ince konularla değil, kentnin politik olaylarına karşın ve şiirinin konularını seçerken seçen bir kentlidir. Bu nedenle Toscana'da Sicilyalı ozanlarda görülen duygusal ve ahlaki konuların ortaya çıkışını anlamak güç değildir. Bu Toscana'da ozanların en büyüğü kabul edilen Guittone d'Arezzo'nun İtalyan savaşımdan hemen sonra bir canzone yazarak yenik düşen Florentinleri izintilerini bildirmesi, büyüklüklerini övmesi bunun güzel bir kanıtıdır.

1225 yılı dolaylarında Arezzo'da doğan Guittone comune'nin muhasebecisi olan Michele del Viva'nın oğlu idi. Guelfo'lar partisinden oldu. 1267'de Ghibellino'lar tarafından sürgüne gönderildi. Papalarla imparatorlar arasında varlığına daha önce değindiğimiz anlaşmazlık ve çatışmalar İtalya'da iki partinin doğmasına yol açmıştı: Guelfo'lar, Ghibellino'lar. Guelfo'lar papayı tutuyordu, Ghibellino'lar imparatora yanaydı ve aris-tokratları temsil ediyordu. Birbirinin amansız düşmanı olan bu iki partiden Guelfo'lar ele geçirirse öbür partiden olanları kentten sürgün ederdi. Sürgünce Guelfo'lar açtığı ruhsal bunalım kısa bir süre sonra – olasılıkla 1266'da – Santa Maria adındaki dinsel tarikata girmesine, yaşam biçimi ve şiirlerinin içeriğini tamamen değiştirmesine neden oldu. Guittone'ya İtalyanca yazılmış sayısız mektup, 50 canzone ve 200'ü aşkın sonetto yazmıştır. Lirik şiirlerini aşk şiirleri ve ahlaki şiirler (bu sonuncular tarikata girenlerin sonra yazılanlardır) olmak üzere birbirinden tamamen ayrı iki

kısmı ayırmak mümkündür. Birinci grup şiirlerde Guittone Sicilya Okulu ve Provans geleneği izinde giderek ince ve aristokratik bir dil ve teknikle aşk konusunu işlemiştir. İfadelerini süslemek için Sicilya ve Provans şiirlerinden, Latince alınma terimlerle Toscana bölgesi dilinden oluşan karışık bir söz dağarcığı kullanmıştır. Daha doğrusu Toscana halk dilinden bir şiir dili yaratmaya uğraşmıştır. Bunda Latince ve Provans dili Sicilya şiirinde olduğundan daha geniş yer tutarlar. Guittone geleneksel tekniğin bütün biçimlerini – güç kafiyeden etimolojik figüre, *cursus*'dan paralel ifadeye, analogiye, ses ve anlam oyunlarına, *ars dictandi*'nin en karmaşık süslerine kadar – toplar, zenginleştirir ve yayar. Dili zengin, söz dizini kompleksdir. Gramer açısından eşdeğerli cümleciklere değil yan cümleciklere başvurur, yani 'coordinazione' değil 'subordinazione' göze çarpar. Düşünce bir iki dizede açıklanmaz, bütün bir kıt'ayı doldurur. Guittone'nin şiirleri çağdaş ozanlar üzerinde büyük bir etki yaratmış, sayısız övgücüler, taklitçileri ortaya çıkmıştı. Hatta Dante'de bile onun şiirinin izlerine rastlamak güç değildir. Büyük ozan Guittone'yi onun dinsel ve ahlaki şiirlerinde aramak gerekir. San Domenico için yazdığı canzone şiirinin doruk noktasını oluşturur. Bu şiirde canlandırdığı kişi onun için ideal ahlakî simgeler. Guittone'nin ozan olarak faaliyetlerini sürdürdüğü bir dönemde yeni bir şiir okulunun, Stil Nuovo'nun, ortaya çıkması ve kısa sürede tutunması onun daha yaşıyorken unutulmasına, ününün azalmasına yol açtı. Bu unutulma sonraki yüzyıllarda da sürdü. Sadece Romantik çağda adı yeniden ortaya atıldı; şiiri duygu ve sevgiden yoksun, soğuk düşünce şiirine örnek gösterildi. Okuluna "Scuola di transizione", Geçiş Dönemi Okulu adının verilmesi de onun kendi başına değeri olan bir edebi deneyim olarak kabul edilmediğini, eleştirmenlerin ona Stil Nuovo okuluna bir hazırlık gözüyle baktıklarını gösterir. Oysa Guittone XIII. yüzyılın ikinci yarısı başlarken, Jacopo da Lentini ve Pier della Vigna'nın ünlerinin sönmeye başladığı ve Guinizelli'nin şiirinin henüz ortaya çıkmadığı yıllarda İtalya'da edebiyat ve kültür dünyasında egemen olmuştur. Onun izinde giden ozanlar arasında Bonagiunta da Lucca, Chiaro Davanzati ve Andrea Monte anımsanabilir.

Dolce Stil Nuovo ve Ozanları

Sicilya Okulundan sonra İtalyan edebiyatında görülen ikinci şiir okulu ya da akımı Dolce Stil Nuovo'dur. Bu akım Bologna'da doğdu, ama özellikle Floransa'da gelişti ve etkileri XV. yüzyıla kadar sürdü. XIII. yüzyıl sonunda Floransa politik ve toplumsal açıdan kentler arasında öncü durumuna geçmişti. Feodal kökenli kent aristokrasisinin yerini ticaret ve zanaatla uğraşan burjuva toplumu almış, ekonomide büyük bir gelişme sağlanmıştı. Floransa kültürel yaşamda da ülkenin merkezi ve kılavuzu olma yolunda idi. Kibar aşk şiirinin son aşamasını oluşturan Dolce Stil Nuovo'nun bu kentte gelişme olanağı bulması bunun güzel bir kanıtıdır. Sicilya sarayı ozanlarından farklı ola-